

Achtergrondinformatie castratie

Castratie pijnlijk voor biggen?

De Koninklijke Maatschappij voor Geneeskunde bepleit¹ voor de zo spoedig mogelijke afschaffing van het castreren van varkens. Gesteld wordt dat varkens net als mensen pijn voelen en dat de ervaring van pijn vergelijkbaar is. Wettelijk is toegestaan dat de biggen in de eerste week na geboorte zonder verdoving worden gecastreerd. Dat dieren (en mensen) in de eerste week na geboorte minder pijn voelen dan daarna, berust ook al weer op een (pijnlijk) misverstand en is niet gestoeld op feiten. Neonaten blijken eerder meer dan minder pijn te voelen, dan ouderen. Ook ander wetenschappelijk onderzoek wijst uit dat het castreren van biggen een traumatische en zeer pijnlijke gebeurtenis is. De wet die toestaat dat dieren (onverdoofd) gecastreerd worden in de eerste week na hun geboorte, deugt niet: ethisch noch wetenschappelijk.

Geschiedenis van de castratie in Nederland

‘Daar het vlees van beren minder smakelijk is, worden de jonge beertjes die voor de mesterij bestemd zijn, steeds gecastreerd’, zo vermeldt Veenman’s Agrarische Winkler Prins van 1954.

Bij de bespreking in de Tweede Kamer van de nieuwe Gezondheids- en welzijnswet voor dieren in 1991 werd vastgesteld dat voor het castreren van biggen geen nadere toelichting nodig was. Castratie was een vanzelfsprekendheid, daar hoefde niet over vergaderd te worden.

In 2006 zei minister Veerman dat verbeteringen worden tegengehouden door de Duitse retail. De Duitse consumenten zouden panisch zijn voor berengeur, ook al hebben ze er net als de Nederlandse consument geen enkele ervaring mee.

Sinds 1954 zijn er naar schatting 400.000.000 onverdoofde castraties in Nederland uitgevoerd. In diezelfde periode gaat het in Europa misschien wel om 4 miljard varkens. Vanwege gewoonte, vooroordeel of exportbelangen.

Commentaren

Hans Baaij: *“De reacties van woordvoerders komen er op neer dat men meestal wel iemand kent, die iemand anders kent, die ooit berengeur heeft geroken en dat scheen verschrikkelijk te zijn. Die wilde nooit meer varkensvlees eten. Maar wie die geheimzinnige bron is, blijft altijd onduidelijk. Misschien is het wel telkens dezelfde persoon. Wie zal het zeggen? Maar verder dan via via verhalen komt men niet”.*

Als er doorgevraagd wordt en de woordvoerders vernemen de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek dan verdwijnt al snel het laatste beetje stelligheid:

Woordvoerder LNV: *“Het zou heel goed kunnen dat door het doorfokken, de berengeur al een hele tijd verdwenen is. Het risicomanagement bestaat er uit om te castreren”.*

¹ Zie het rapport van de KNMvD van januari 2007

Woordvoerder varkensslachterij: *“de gevoeligheid bij de consument voor berengeur, blijkt uit dit rapport, is veel lager dan verondersteld. Dat we nu naar oplossingen moeten werken, is duidelijk. De extreme sensitiviteit voor berengeur ligt vooral in Duitsland”*.

Woordvoerder CBL: *“Er zijn een aantal manieren om dit op te lossen, maar de gangbare praktijk is castratie geworden. Vaak wordt gesteld dat de oorzaak in Duitsland ligt, maar of dat echt zo is, betwijfel ik”*.

Minister Veerman: *“het komt door de Duitse supermarkten”*

Hans Baaij: *“gewoonte en het gerucht dat berengeur erg vies is, zijn voor de Duitse afnemers de voornaamste redenen om castratie te eisen. Dat was in 1991 ook al zo. De slachters hebben 17 jaar lang de tijd gehad om - net als voor biologische varkens – een aparte slachtlijn te creëren, maar dan voor ongecastreerde varkens voor de Nederlandse markt, totdat in Duitsland de angst voor berengeur weg is. Supermarkten beroepen zich bij hun inkoopisen op de richtlijnen van het CBL, maar die eisen geen vlees van gecasteerde varkens, maar stellen alleen kwaliteitseisen. Het CBL zegt echter dat castreren gebaseerd is op traditie en niet op een richtlijn. Ook het commentaar van insiders geeft geen duidelijkheid waarom er nu eigenlijk gecasteerd wordt.*

Bespreking van de wetenschappelijke rapporten beschikbaar op pers.varkensinnood.nl

De conclusie en samenvatting van de wetenschappelijke rapporten is de volgende:

1. Berengeur komt vrijwel alleen voor bij mannetjes, dus bij 50% van de varkens.
2. Berengeur ruikt men wel, maar proeft men niet. Anders gezegd, de overlast ontstaat alleen bij het verhitten (bakken, braden, koken) van vlees. Vleeswaren (koud vlees zoals voorgedroogde ham) vormen circa 50% procent van de totale verkoop van varkensvlees en creëren geen berengeur.
3. Wat nu precies berengeur is, wat de drempel is, blijft onduidelijk, maar de echt kwalijke riekende gevallen blijven beperkt tot maximaal 1,2% van het berenvlees.
4. Circa 30% van de consumenten merkt berengeur sowieso nooit op.
5. Circa 30% van de berengeur is niet te verhelpen door castratie, maar heeft een andere oorzaak.
6. Slechts 1 van de 4 berengeur ruikende consumenten waardeert vlees met berengeur substantieel lager dan het gemiddelde.
7. Hans Baaij: *“Als we heel voorzichtig schatten heeft slechts 1 op de 1000 stuks varkensvlees berengeur die door consumenten als vies wordt ervaren. Dat is heel wat anders dan de percentages van 5% tot zelfs 25% die genoemd werden”*.

Kortom, er is een risico van maximaal 1 op 1000 varkens op de aanwezigheid van berengeur, maar daarvoor worden wel 499 varkens nutteloos gecasteerd. Als iemand 3 keer per week opgewarmd varkensvlees eet, is de kans op de stank van berengeur 1 op de 6,5 jaar. Die ‘shok’ is te compenseren door goede voorlichting. Als de consument weet dat varkensvlees heel soms kan stinken, dan is de kans dat men bij de supermarkt klaagt nog veel lager.

Hans Baaij: *“Van enige afweging tussen de belangen van mensen en de belangen van dieren is nooit sprake geweest. Een kans van (veel) minder dan 1 op 1000 stankoverlast ten opzichte van 500 dieren die hiervoor gecasteerd worden, is volstrekt disproportioneel. Supermarkten, slachters, varkensboeren en de politiek zijn het hier altijd zonder nadenken mee eens geweest. Dat is gezien alle discussies over castratie van biggen niet alleen opmerkelijk maar eigenlijk ook schandalig. Het is onrechtmatig tegenover de varkens en onrechtmatig ten opzichte van onze stichting, die de belangen behartigt van de varkens in Nederland. Vanwege die onrechtmatigheid wordt nu een proces voorbereid door Varkens in Nood”*.

Positie van de varkensboeren

Ongecastreerde varkens groeien sneller en verbruiken minder voer, dus om economische redenen willen boeren graag van het castreren af. Het castreren van varkens is verder een tijdrovend en vervelend karwei. De biggen schreeuwen zo hard dat oorbeschermers verplicht zijn. Boeren willen het castreren liever vandaag dan morgen stoppen, maar worden door hun afnemers gedwongen om te castreren. Vandaar dat de gerechtelijke procedures van Varkens in Nood zich richten op de opdrachtgevers c.q. de veroorzakers van het dierenleed: supermarkten, slachters en het Ministerie van Landbouw.

Standpunt Stichting Varkens in Nood

Tot 2008

Varkens in Nood is van mening dat het castreren helemaal afgeschaft moet worden en dat de consument de berengeur, die bij een gering percentage van de biggen optreedt, maar voor lief moet nemen. De meeste mensen verdedigen hun vleesconsumptie immers door te stellen dat de mens nu eenmaal een omnivoor is en dat het natuurlijk is om vlees te eten. Dan moeten ze die natuur, met berengeur en al accepteren. En niet gaan sleutelen aan die natuur om het probleem van de berengeur af te wentelen op de biggen.

2008

Naar aanleiding van recent wetenschappelijk onderzoek is Varkens in Nood voorts van mening dat het castreren van varkens in Nederland, met als bestemming de Nederlandse markt zeer binnenkort afgeschaft dient te worden. Nu uit het onderzoek blijkt dat berengeur maar weinig voorkomt en dan ook nog eens door de consument vaak als niet heel vies wordt beoordeeld, dienen de supermarkten hun beleid te veranderen en alleen nog vlees inkopen van ongecastreerde, intacte dieren met ballen. Als aanvullende maatregel is het verstandig om de consument goed voor te lichten over de kleine kans op stank in de pan.

Buitenland

Norway bans routine castration of pigs

The Norwegian Parliament voted last week for a complete ban of castration of male pigs, beginning in 2009. Beginning this year, only veterinarians will be allowed to conduct the procedure, and then only with appropriate analgesia, until the full ban takes effect. Norway's swine industry lobbied to stop the proposal, citing costs in the tens of millions of Euros, but animal rights groups pointed to a similar ban in Denmark claiming it had not caused significant problems for the industry. Approximately 95% of male piglets in Norway (around 650,000) are castrated each year, mostly by farmers.

03/11/2002 12:30 p.m.CDT

Noorwegen: verbod op castratie varkens

Het Noorse parlement heeft ingestemd met een volledig verbod op castratie ingaande per 2009. Tot die tijd mogen alleen dierenartsen castreren en dan nog uitsluitend met verdoving. De Noorse varkensindustrie heeft tevergeefs tegen het voorstel gelobbyd. Haar argument dat het verbod te veel kosten met zich meebrengt, werd ontkracht door de situatie in Denemarken waar het stoppen met castreren geen onoverkomelijke moeilijkheden opleverde.

Engeland

In Engeland eisen de supermarkten ook vlees van ongecastreerde varkens. Het berengeur probleem wordt opgelost door de beren één maand eerder, op een slachtgewicht van 85 kilo, te slachten. De beren leven dan in plaats van zes maanden, nog maar vijf maanden. Omdat de dieren eerder geslacht worden, is de

berengeur (denkt men) nog niet echt ontwikkeld. Nadeel van deze methode is dat er meer dieren nodig zijn en dus in de bio-industrie terecht komen. Verder is het economisch en milieutechnisch ongunstig.

Een flink aantal Nederlandse varkensboeren en slachters hebben in Nederland voor de Engelse markt een aparte lijn van ongecastreerde varkens ontwikkeld.